

Η εικονογράφηση ιατρικών λεξικών: η περίπτωση ελληνικής και ιταλικής ορολογίας ανατομίας του ανθρώπου

*Ελένη Κασάπη** –
*Μαρία Μυρωνίδου-Τζουβελέκη***

This presentation refers to an interdisciplinary project for the production of the first illustrated bilingual glossary produced for Greek and Italian language users.

The interlingual management of medical terminology of anatomy arises from educational and social needs and requires the adoption of collaborative interdisciplinary approaches where the documentation of the terms is wide [i.e. derived from a variety of valid text corpora, a wide variety of sources, options of specialists concerning additional available sources required for an illustrated lexicographic product].

The diversity and complexity of medical terminology users, in our project, leads not only to the choice of pictorial representation of the terms - entries introduced in the lexicographic product, but also to a linguistic and extralinguistic framework of each pictorial section of the glossary. We shall describe the illustrations as the inter-language paths to follow when attempting to translate for example Italian > Greek texts of anatomy and vice versa. We shall also describe strategies of iconographic imports and encyclopedic support for non-medical users such as:

1. The same image for the introduction of Greek and Italian entries: The choice is linked to the need to underscore convergences and divergences with images [e.g. the order of substantives and adjectives in Greek and Italian, (κεντρική αύλακα-scissura central as in Greek the adjective precedes) / asymmetry between the Greek and Italian multi-words and single-word equivalent terms (οπίσθιος εγκέφαλος-ponte which in Greek is a multi-word term)].
2. Information given regarding the medical subsection where the term can be used.

* *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.*

** *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.*

1. Εισαγωγικά

Η παρουσίαση αυτή αναφέρεται σε ένα έντυπο μεταφραστικό εργαλείο που άρχισε να αναπτύσσεται ως το πρώτο ελληνοϊταλικό γλωσσάριο ανατομίας με διεπιστημονική βάση μεταξύ 1991-1996, από τους Ε. Κασάπη, Κ. Ζωντανό, Β. Δαλαΐνα. Ολοκληρώθηκε ως το πρώτο ελληνοϊταλικό εικονογραφημένο γλωσσάριο ανατομίας στο διάστημα από 2003 μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 από τις Ε. Κασάπη και Μ. Μυρωνίδου. Και τα δύο μεταφραστικά εργαλεία αποτελούν έκδοση του University Studio Press. Η παρούσα ανακοίνωση στόχο έχει να περιγράψει τη δομή και τη λειτουργικότητα του ελληνοϊταλικού εικονογραφημένου γλωσσarium ανατομίας, το οποίο είναι το πρώτο έντυπο δίγλωσσο εικονογραφημένο γλωσσάριο ανατομίας που έχει παραχθεί στην Ελλάδα πρωτίστως για μεταφραστικούς αλλά και παράλληλα για γλωσσοδιδασκτικούς σκοπούς. Στόχο έχει να υποστηρίξει τους ιταλομαθείς ειδικούς μεταφραστές που χρησιμοποιούν, κατά τη μεταφραστική εκπαίδευση ή εργασία τους, την ελληνική γλώσσα ως γλώσσα αφετηρίας ή άφιξης των μεταφραστικών τους πράξεων. Το εικονογραφημένο γλωσσάριο που παρουσιάζουμε απευθύνεται στην ονομαζόμενη από τον Clove Lynch (1997: 160) βιομηχανία υπηρεσιών υγείας (The Healthcare Industry), η οποία υπάρχει όπου υπάρχουν και ιατρικές κοινότητες. Οι ιατρικές κοινότητες μας ενδιαφέρουν γιατί περιλαμβάνουν: 1) γιατρούς, νοσηλευτές, νοσοκόμους χειρουργείων, 2) φοιτητές ιατρικών και παραϊατρικών προγραμμάτων σπουδών, 3) παραϊατρικούς επαγγελματίες υγείας, 4) συνοδούς ασθενών, 5) μεταφραστές και διερμηνείς που διαμεσολαβούν στην επικοινωνία ασθενών με υπηρεσίες υγείας στην Ιταλία [Έλληνες] ή την Ελλάδα [Ιταλούς]. Η περίπτωση των φοιτητών που ανήκουν στις ιατρικές κοινότητες μάς ενδιαφέρει λόγω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων εκπαιδευτικών ανταλλαγών μεταξύ ελληνικών και ιταλικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η περίπτωση συνοδών ασθενών, διαγλωσσικών μεσολαβητών [μεταφραστών ή διερμηνέων] και επαγγελματιών υγείας, μας ενδιαφέρει λόγω των ενασχολήσεών τους στην ευρύτερη σφαίρα της βιομηχανίας υπηρεσιών υγείας. Κυρίως όμως λόγω της επιτακτικής κοινωνικής ανάγκης για επωφελή για τους ασθενείς, διαγλωσσικής φύσεως επικοινωνία των επαγγελματιών υγείας και των συναδέλφων τους που μιλούν άλλη γλώσσα από αυτή των ασθενών. Παραδείγματα χρηστών της βιομηχανίας υγείας που μπορούν επ' ωφελεία να χρησιμοποιήσουν το εικονογραφημένο γλωσσάριο είναι:

- 1) γιατροί, νοσηλευτές, διαγλωσσικοί μεσολαβητές που εξυπηρετούν τουρίστες στην Ελλάδα, οι οποίοι προσέρχονται το καλοκαίρι [πολύ συχνά από Ιταλία] σε νοσοκομεία ή μονάδες πρωτοβάθμιας περίθαλψης, όπως Κέντρα Υγείας,
- 2) συνοδοί ιατρικού τουρισμού από την Ελλάδα που ταξιδεύουν με τους ασθενείς πελάτες στην Ιταλία, σε αναζήτηση θεραπείας σε ιταλικά νοσηλευτικά ιδρύματα,
- 3) Έλληνες [ή Ιταλοί] φοιτητές προπτυχιακοί ή μεταπτυχιακοί στο πλαίσιο

- της κινητικότητας, που βρίσκονται στην ανάγκη ακαδημαϊκής χρήσης της ιταλικής [ή της ελληνικής] γλώσσας για ιατρικούς σκοπούς,
4. ελληνικό ιατρικό προσωπικό που έρχεται σε επαφή με ιταλόφωνους ασθενείς, περιστασιακά εργαζόμενους στην Ελλάδα, οι οποίοι εισάγονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα στην χώρα μας,
 5. νοσηλευτές ή διαμεσολαβητές ή διερμηνείς ή συνοδοί στην Ελλάδα που επικοινωνούν διαγλωσσικά με το περιβάλλον ενός ιταλόφωνου ασθενούς. Σύμφωνα με τον Clove Lynch (1997: 161), η διαγλωσσική διαχείριση της ιατρικής ορολογίας κατανέμεται σε τόσες υποπεριοχές όσες είναι οι ιατρικές ειδικότητες, αλλά και τόσες επίσης όσα είναι τα επίπεδα μορφολογικής και λειτουργικής ανάλυσης του ανθρωπίνου οργανισμού. Η διαγλωσσική διαχείριση αυτή αποτελεί απάντηση σε εκπαιδευτικές και κοινωνικές ανάγκες και απαιτεί υιοθέτηση συνεργατικών διεπιστημονικών στρατηγικών (Cooperative Management Strategies) όπου η τεκμηρίωση των όρων είναι μεγάλης κλίμακας (δηλαδή προέρχεται από ποικίλα έγκυρα σώματα κειμένων, από μεγάλη ποικιλία πηγών, ενώ οι ειδικοί επιλέγουν τα *επιπλέον στοιχεία από τις διαθέσιμες πηγές που πρέπει συγχρονικά να ενταχθούν στο εικονογραφημένο λεξικογραφικό προϊόν*). Η πολυμορφία και η συνθετότητα των ομάδων χρηστών της ιατρικής ορολογίας στο παράδειγμά μας της υποπεριοχής της ανατομίας που εδώ παρουσιάζουμε μας οδήγησε στην επιλογή της εικονογραφημένης αναπαράστασης των λημμάτων των όρων που εισαγάγαμε στο λεξικογραφικό προϊόν μας, αλλά και του υποστηρικτικού γλωσσικού και εγκυκλοπαιδικού πλαισίου κάθε εικονογραφημένης ενότητάς του

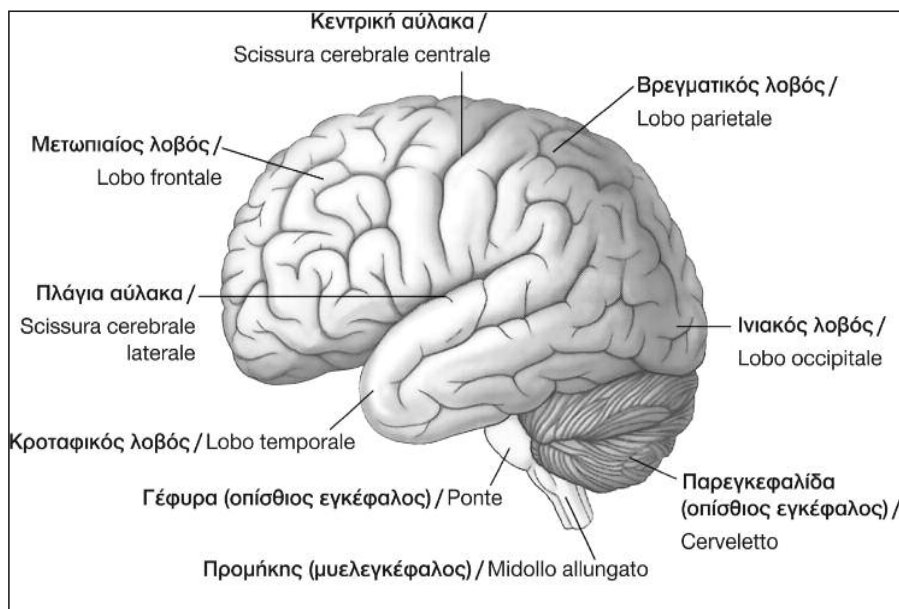
2. Λεξικογραφικές επιλογές

Πεπεισμένες ότι με την εικονογράφηση γίνονται προσβάσιμα, αλλά και κατανοητά, από τον χρήστη του εικονογραφημένου γλωσσαρίου τα διαγλωσσικά μονοπάτια που θα ακολουθήσει όποτε επιχειρήσει να μεταφράσει π.χ. ιταλικά > ελληνικά (και αντίστροφα) κείμενα ανατομίας, θα περιγράψουμε, στη συνέχεια, την προσέγγισή μας σε επίπεδο στρατηγικών ανάπτυξης του έντυπου εικονογραφημένου γλωσσαρίου: στην εικονογραφική εισαγωγή λημμάτων, στην παραπομπή στον εξωγλωσσικό κόσμο χρήσης των όρων, στην ταξινόμηση πηγών για την άντληση απαιτούμενων γλωσσικών και εξωγλωσσικών δεδομένων (γλωσσικά πρότυπα σε επίπεδο ορολογίας, φρασεολογίας, γραμματικής του ιατρικού κειμένου, αλλά και διαθεματικής χρήσης των όρων [συστημικής βάσεως] ή δεδομένων, τα οποία θα μπορούν να αποτελέσουν για τους επαγγελματίες, περιστασιακούς ή εκπαιδευόμενους μεταφραστές κλειδιά αναζήτησης σε παράλληλα κείμενα, με στόχο την παγίωση αποδεκτής για τον ιατρικό κόσμο μετάφρασης). Ακολουθούν περιγραφές των στρατηγικών ανάπτυξης του γλωσσαρίου: 1) Χρησιμοποιήσαμε την ίδια εικόνα για την εισαγωγή των ελληνικών και ιταλικών λημμάτων (Πίνακας 1, [Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 31]). Η επιλογή συνδέεται με την αναγκαιότητα υπογράμμισης, με βάση την εικόνα, των συγκλίσεων και αποκλίσεων (όπως π.χ.

σχετικά με τη σειρά σύνταξης στην ελληνική και ιταλική των ουσιαστικών και των επιθετικών προσδιορισμών τους [κεντρική αύλακα-scissura centrale, όπου στην ελληνική το επίθετο προτάσσεται]/ασυμμετρία μεταξύ ελληνικής και ιταλικής των πολυλεκτικών και μονολεκτικών ισοδύναμων όρων [οπίσθιος εγκέφαλος-ponte όπου στην ελληνική υπάρχει πολυλεκτικός όρος]], αλλά και με την αναγκαιότητα ταυτόχρονης πρόσβασης στον γλωσσικό και εξωγλωσσικό κόσμο των όρων, ιδίως στην εκπαίδευση μη ιατρών-μεταφραστών. 2) Δώσαμε πληροφορίες για το πλαίσιο χρήσης κάθε εικονογραφημένης ενότητας, π.χ. στο 2.1 (Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 31) που στο λεξικό συνοδεύει τον Πίνακα 1, η πλάγια όψη του εγκεφάλου προσφέρεται για μεταφράσεις σχετικές με θέματα που δηλώνονται με όρους κλειδιά όπως αύλακες, λοβοί κ.λπ., ενώ παράλληλα πληροφορούμε για τα θεματικά πεδία χρήσης των όρων [βλ. 2.1, Πίνακα 1].

Πίνακας 1.

Νευρικό Σύστημα: Πλάγια όψη του εγκεφάλου

2.1. Πλάγια όψη εγκεφάλου: αύλακες, λοβοί, γέφυρα, προμήκης, παρεγκεφαλίδα

(πεδίο εφαρμογής: ανατομία, χειρουργική, νευροχειρουργική, νευρολογία, ψυχιατρική, φαρμακολογία, ιατροδικαστική). Η συστηματική βάση (σύμφωνα με την Sue Ellen Wright [1997: 577], βλ. Πίνακες 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) της ορολογικής μας εικονογράφησης για μεταφραστικούς σκοπούς έχει βασική δομή που συνδέει την εικόνα της ανατομικής μορφής με τα πεδία εφαρμογής των όρων που απεικονίζει (φτάνοντας μέχρι τις διαγνωστικές εξε-

τάσεις) και τον εννοιολογικό προσανατολισμό του δυνάμει χρήστη μέσω της παραπομπής στην πραγματολογική βάση των όρων, οι οποίοι ολοκληρώνουν κάθε εικονογραφημένη ενότητα του γλωσσαρίου. Ο εννοιολογικός προσανατολισμός αυτός προσφέρει σε μη-γιατρούς τις απαραίτητες γνώσεις για τη διεκπεραίωση μεταφράσεων με θέμα π.χ. την πλάγια όψη του εγκεφάλου, δηλαδή θέμα που προϋποθέτει είτε παράλληλα κείμενα όπως αυτά στα οποία οδηγούμε τους χρήστες είτε γνώσεις νευρολογίας. Ακολουθούν παραδείγματα παραπομπών, υπό τον τίτλο 'προτεινόμενες αναγνώσεις', σε πηγές άντλησης προαπαιτούμενων γνώσεων (εξωγλωσσικός και γλωσσικός κόσμος), όπως αυτές παρουσιάζονται στον χρήστη του εικονογραφημένου γλωσσαρίου καθώς και παράδειγμα σύνδεσης των όρων με διαγνωστικές απεικονιστικές εξετάσεις όπου χρησιμοποιούνται (βλ. Πίνακα 2 [Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 30], με σκαναρισμένες προτεινόμενες αναγνώσεις που ακολουθούν και Πίνακα 3 αντίστοιχα [Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 30]).

Πίνακας 2.

Νευρικό σύστημα: Προτεινόμενες αναγνώσεις σχετικές με θέματα συναφή με την πλάγια όψη του εγκεφάλου και τη μορφολογία της. Δίπλα σε κάθε θέμα προτεινόμενης ανάγνωσης υπάρχουν αριθμοί: ο πρώτος αναφέρεται σε σύστημα, ο δεύτερος σε όργανο ή μέρος του, ο τρίτος στον φάκελο [ψηφιακό ή συμβατικό] στον οποίο ο εκπαιδευόμενος ή ο μεταφραστής θα αποθησαυρίσει γλωσσικά και εξωγλωσσικά δεδομένα τα οποία εξυπηρετούν ειδικά τις ανάγκες του.

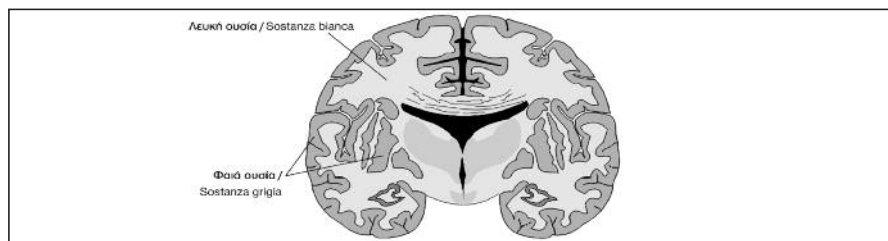
Προτεινόμενες αναγνώσεις

Suggerimenti di Lettura

Πλάγια όψη εγκεφάλου 2.1.1	Ινιακός λοβός 2.1.11
Αύλακες /Αύλακα 2.1.2	Κροταφικός λοβός 2.1.12
Λοβοί /Λοβός 2.1.3	Γέφυρα (οπίσθιος εγκέφαλος)
Γέφυρα 2.1.4	2.1.13
Προμήκης 2.1.5	Παρεγκεφαλίδα (οπίσθιος εγκέφαλος) 2.1.14
Παρεγκεφαλίδα 2.1.6	Προμήκης (μυελεγκεφαλος) 2.1.15
Κεντρική αύλακα 2.1.7	Κεντρικός/Πλάγιος 2.1.16
Βρεγματικός λοβός 2.1.8	Οπίσθιος/Πρόσθιος 2.1.17
Μετωπιαίος λοβός 2.1.9	Εγκέφαλος 2.1.18
Πλάγια αύλακα 2.1.10	

Πίνακας 3

Νευρικό σύστημα: Μετωπιαία τομή του εγκεφάλου (Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 35). Με τον Πίνακα 3 δίνονται 1) παράδειγμα εικόνας ακτινοδιαγνωστικής εξέτασης μετωπιαίας τομής του εγκεφάλου και 2) όροι που χρησιμοποιούνται κατά την περιγραφή ή τη μετάφραση απεικονιστικών εξετάσεων της τομής αυτής].

Η αναφορά μας στη γλωσσική και απεικονιστική προσέγγιση θεμάτων και όρων ολοκληρώνεται με την παρουσίαση πινάκων, όπου ο μη-γιατρός-μεταφραστής έχει την ευχέρεια να διαπιστώσει την αλυσιδωτή παραπομπή από έναν όρο, όπως “Παρασυμπαθητικό”, σε μορφολογία, αλλά και πλήθος απομακρυσμένων οργάνων στα οποία είναι πολύ πιθανό να χρειαστεί να αναφερθεί ένας μεταφραστής/διερμηνέας μεταφράζοντας, σε πραγματικό χρόνο, κείμενα ή προφορικές διαβουλεύσεις ειδικών που αναφέρονται στο παρασυμπαθητικό (Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 56, όπου οι πληροφορίες παρέχονται γλωσσικά όπως στον Πίνακα 4).

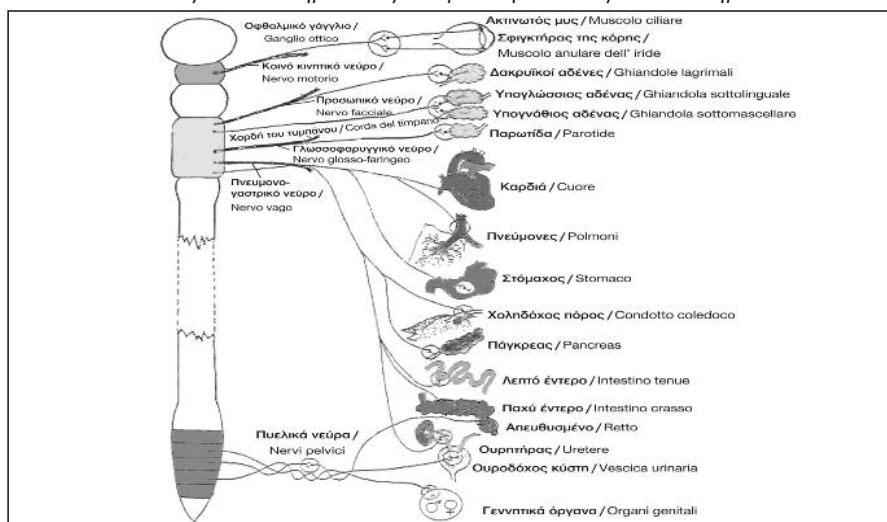
Πίνακας 4.

Νευρικό σύστημα: Παρασυμπαθητικό νευρικό σύστημα (Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 56)

Παρασυμπαθητικό νευρικό σύστημα 2.16.1	Απευθυσμένο 2.16.21
Οφθαλμικό γάγγλιο 2.16.2	Ουρητήρας 2.16.22
Κοινό κινητικό νεύρο 2.16.3	Γεννητικά όργανα 2.16.23
Ακτινωτός μυς 2.16.4	Πνευλικά νεύρα 2.16.24
Σφιγκτήρας της κόρης 2.16.5	Νευρικό σύστημα 2.16.25
Δακρυϊκοί αδένες 2.16.6	Σύστημα 2.16.26
Υπογλώσσιος αδένας 2.16.7	Κοινό κινητικό 2.16.27
Υπογνάθιος αδένας 2.16.8	Κοινό 2.16.28
Παρωτίδα 2.16.9	Μυς (μυός) 2.16.29
Προσωπικό νεύρο 2.16.10	Χορδή 2.16.30
Χορδή του τύμπανου 2.16.11	Νεύρο 2.16.31
Γλωσσοφαρυγγικό νεύρο 2.16.12	Πόρος 2.16.32
Πνευμονογαστρικό νεύρο 2.16.13	Παχύ/Λεπτό 2.16.33
Καρδιά 2.16.14	Έντερο 2.16.34
Πνεύμονες 2.16.15	Όργανο 2.16.35
Στόμαχος 2.16.16	Τύμπανο 2.16.36
Χοληδόχος πόρος 2.16.17	Αδένες 2.16.37
Πάγκρεας 2.16.18	Γάγγλιο 2.16.38
Λεπτό έντερο 2.16.19	Παρασυμπαθητικό 2.16.39
Παχύ έντερο 2.16.20	Νευρικό 2.16.40

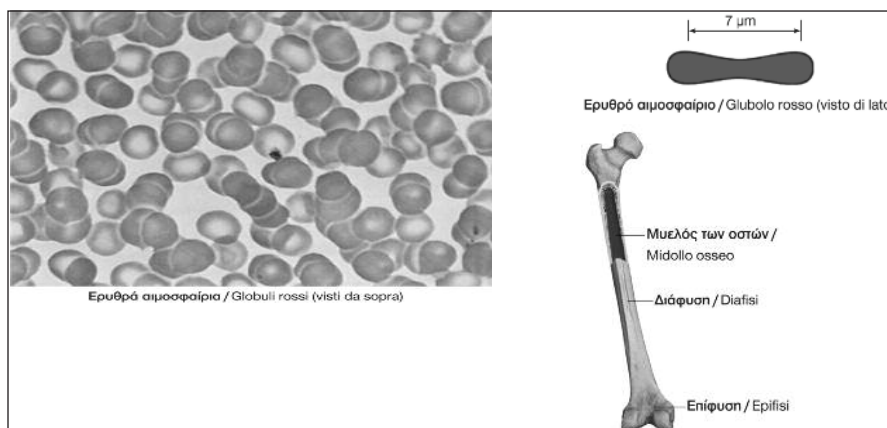
Η ίδια παραπομπή σε όργανα στα οποία μπορεί να αναφέρεται κείμενο με λέξη κλειδί το παρασυμπαθητικό γίνεται και απεικονιστικά όπως φαίνεται στον Πίνακα 5 (Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 57) για την εξυπηρέτηση γιατρών – μεταφραστών.

Πίνακας 5
Νευρικό σύστημα: Παρασυμπαθητικό νευρικό σύστημα

Η συστηματική προσέγγιση στον Πίνακα 6 εξυπηρετεί κυρίως γιατρούς-μεταφραστές (Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 257), γίνεται με παραπομπή, μέσω εικονογράφησης, τόσο σε συστατικά του αίματος όσο και σε αιμοποιητικά όργανα (χρειάζονται και οι δύο ομάδες όρων σε μετάφραση αιματολογικών κειμένων), ενώ στον Πίνακα 7 εξυπηρετεί κυρίως μη-γιατρούς μεταφραστές/διερμηνείς.

Πίνακας 6
Κυκλοφορικό σύστημα: Ερυθρά αιμοσφαίρια

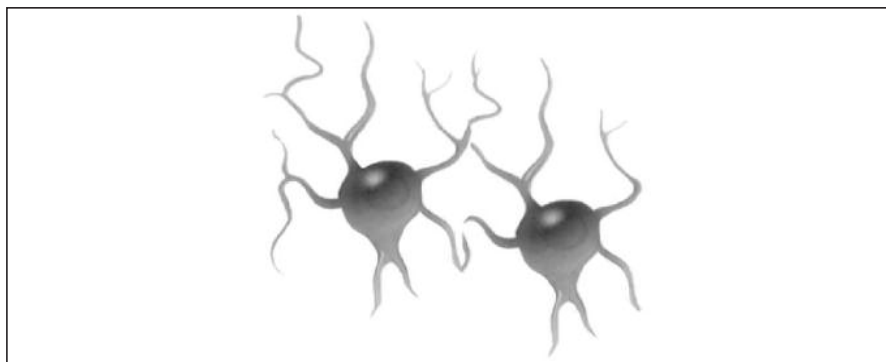
Πίνακας 7.

Κυκλοφορικό σύστημα: Ερυθρά αιμοσφαίρια (Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 256)

Ερυθρά αιμοσφαίρια 12.5.1	Αιμοσφαίριο 12.5.6
Επίμηκες οστό 12.5.2	Ερυθρός,-ά, ό[v] (λευκό) 12.5.7
Μυελός των οστών 12.5.3	Επίμηκες/εγκάεσιο 12.5.8
Διάφυση 12.5.4	Οστό[ούν] 12.5.9
Επίφυση 12.5.5	Μυελός 12.5.10

Πίνακας 8.

Παράδειγμα μικρο-ανατομικών μορφών που οι όροι περιγραφής τους απουσιάζουν από τα προγενέστερα ελληνικά λεξικά ανατομίας:

Για τη βέλτιστη χρήση του εικονογραφημένου γλωσσαρίου προσφέρεται, όπως φαίνεται στον Πίνακα 9, ο κατάλογος ρημάτων με τις προθέσεις τους, τα οποία αποδελτιώσαμε από κείμενα ανατομίας για την εξυπηρέτηση των συντακτικών, σημασιολογικών και υφολογικών δυσκολιών Ελλήνων μεταφραστών, που διαχειρίζονται μεταφράσεις κειμένων ανατομίας από την ελληνική στην ιταλική γλώσσα. Ο Πίνακας 10 παρουσιάζει το αλφαβητικό ευρετήριο των όρων του εικονογραφημένου γλωσσαρίου για Έλληνες μεταφραστές κειμένων ανατομίας.

Πίνακας 9. (Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 322)

<i>Πρόθεση:</i>	in
<i>Παράδειγμα:</i>	possiamo distinguere in tre categorie
<i>Ρήμα στα ιταλικά</i>	distinguersi
<i>Πρόθεση:</i>	in
<i>Παράδειγμα:</i>	si distinguono in piccole ali
<i>Ρήμα στα ιταλικά</i>	divenire
<i>Παράδειγμα:</i>	in poco tempo diviene molle
<i>Ρήμα στα ιταλικά</i>	diventare
<i>Παράδειγμα:</i>	diventa un corpo minerale

Πίνακας 9. (συνέχεια)

<i>Ρήμα στα ιταλικά</i>	dividersi
<i>Πρόθεση:</i>	in
<i>Παράδειγμα:</i>	si divide, all'estermita, in due parti
<i>Ρήμα στα ιταλικά</i>	formarsi
<i>Παράδειγμα:</i>	la sostanza dura di cui e formato il dente
<i>Ρήμα στα ιταλικά</i>	elevare
<i>Παράδειγμα:</i>	eleva tutto il corpo
<i>Ρήμα στα ιταλικά</i>	esaminare
<i>Παράδειγμα:</i>	esaminiano ora brevemente ciascuno di questi organi
<i>Ρήμα στα ιταλικά</i>	esistere
<i>Πρόθεση:</i>	in
<i>Παράδειγμα:</i>	esiste nelle due ossa iliache

Πίνακας 10. (Μυρωνίδου, Κασάπη 2011: 341)

Περιεχόμενο του γλωσσarium: 1. 480 μονολεκτικά λήμματα
843 πολυλεκτικά λήμματα

<i>Ευρετήριο</i>	
<i>λεξικολογικών/ορολογικών μονάδων στην ανατομία του ανθρώπου</i>	
[α/α] 10.19.6, 10.20.4, 10.21.6	Ακανθώδης 1.6.22, 10.7.30
Αγγεία 2.1.27, 3.7.2, 3.13.23, 4.3.14, 4.14.21, 4.24.18, 4.25.13, 6.3.8, 5.7.3	Ακανθώδης απόφυση 1.5.8, 2.14.17, 10.7.13
Αγγείωση 13.4.30	Άκμονας 3.6.21, 3.8.3
Αγκύλη 6.2.11, 6.3.21	Ακουστικό νεύρο 2.13.21
Αγκύλη του Henle 6.2.5, 6.3.9	Ακουστικός πόρος 3.6.22, 3.6.26
Αδαμαντίνη 4.2.12, 4.3.3	Ακραία (άκρα) χείρα 10.14.13
Αδένας 2.15.49, 2.16.37, 3.13.18, 4.14.28, 5.6.21, 8.5.17, 9.1.8, 9.2.18, 9.3.9	Ακραίος πους (άκρο πόδι) 10.17.11
Αζυγος φλέβα 5.4.5	Άκρες φάλαγγες 10.14.10
Αθροιστικό σωληνάριο 6.3.6	Άκρες φάλαγγες ή ονυχοφόρες 10.17.5
Αιδοϊκό πλέγμα 2.6.15	Άκρο 10.11.8, 10.15.16
Αιδοίο 7.5.8, 7.7.2	Άκρο πόδι 10.15.10
Αιθουσαίο νεύρο 3.7.8	Άκρο/Κεντρικό 4.11.16
Αιματική κυκλοφορία 13.3.1	Ακρολοφία 10.16.12, 10.4.22, 11.3.29
Αιματικό 13.3.3, 13.4.31	Ακροποσθία 8.4.7, 8.1.7
Αιμάτωση 9.2.2	Άκρος/μεσαίος 10.17.14
Αιμορροϊδικά 13.7.18	Ακρωμιακό άκρο 10.11.2
Αιμοσφαίριο 12.5.6, 12.6.6	Ακρώμιο 10.12.3
Αιμοφόρα αγγεία 3.1.21, 3.13.8, 4.25.9, 4.3.11, 4.3.15	Ακτινογραφία 4.10.10, 4.9.9
Αιμοφόρο 3.13.22, 4.25.16	Ακτινογραφίες οδόντων: κάτω γνάθος 4.10.1
Αισθητήρια σημεία 3.13.14	Ακτινογραφίες οδόντων: άνω γνάθος 4.9.1
Αισθητήριο 3.13.27	Ακτινωτή ζώνη 3.1.18
Άκανθα 10.12.18, 11.3.34	Ακτινωτός μυς 2.16.4, 3.1.17, 3.1.33
	Αλμυρό 3.12.7

Οι όροι εμφανίζονται και στην εικονογράφηση. Το παράρτημα με το ευρετήριο λειτουργεί με αλφαβητική ταξινόμηση, όπως ένα συμβατικό λεξικό, και παραπέμπει σε αριθμούς πινάκων ανατομίας.

Πρόταση

Όπως δείξαμε, ο κόσμος της εικόνας ανοίγει δρόμους στην παραγωγή ειδικών λεξικών ή στην επέκταση ήδη υπαρχόντων σε νέες γλώσσες εργασίας. Με την παρούσα εργασία, εκφράζουμε την προσδοκία μελλοντικής ευρω-μεσογειακής συνεργασίας για την παραγωγή ανάλογων γλωσσαρίων σε άλλες γλώσσες χωρών της Μεσογείου.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε την συνάδελφο μεταφράστρια dr Όλγα Κανέλλη για την μετάφραση στην αγγλική της περίληψης [review: dr Ε. Κασάπη] και τον συνάδελφο κ. Θόδωρο Βαβούρα για επιμέρους βοήθεια στην σελιδοποίηση. Πολύτιμη ήταν η επιμέλεια της συναδέλφου dr Τιτίκας Δημητρούλια την οποία ευχαριστούμε για την προσοχή και την οξυδέρκεια στην κριτική ανάγνωση του κειμένου μας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Lynch C. (1997). "Medical Terminology Management". In S.E. Wright και G. Budin (eds.), *Handbook of Terminology Management*: 1, 160-171.
- Μυρωνίδου Μ. & Ε. Κασάπη (2011). *Ελληνοϊταλικό εικονογραφημένο γλωσσάριο ανατομίας του ανθρώπου*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Wright S.E. (1997). "Terminology Management Entry Structures". In S.E. Wright και G. Budin (eds.), *Handbook of Terminology Management* 2, 572-600.